

Zorginstituut Nederland

201902364

> Retouradres Postbus 320, 1110 AH Diemen

Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ)
T.a.v. de heer
Postbus 291
3700 AG ZEIST

Zorginstituut Nederland
Zorg

Willem Dudokhof 1
1112 ZA Diemen
Postbus 320
1110 AH Diemen
www.zorginstituutnederland.nl
info@zinl.nl

T +31 (0)20 797 85 55

Contactpersoon

2020033646

Datum 30 juli 2020
Betreft Advies als bedoeld in artikel 114 van de Zorgverzekeringswet

Zaaknummer
2020020246

Onze referentie
2020033646

Uw referentie
201902364

Uw brieven van
30 april en 23 juli 2020

Geachte heer |

Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) heeft het verslag van de hoorzitting ontvangen.

Uit het verslag komen geen feiten of omstandigheden naar voren die het Zorginstituut aanleiding geven het voorlopig advies te herzien. U kunt het voorlopig advies als definitief beschouwen.

Wel wil het Zorginstituut naar aanleiding van hetgeen verzoekster heeft aangevoerd tijdens de hoorzitting het volgende opmerken.

Verzoekster stelt dat het Zorginstituut een verkeerde maatstaf hanteert en dat haaruitval volgens mannelijk patroon is aan te merken als verminking. Daarnaast stelt verzoekster dat sprake is van rechtsongelijkheid.

In verband met het cosmetische karakter van een haartransplantatie moet de indicatie getoetst worden aan de regelgeving voor plastische chirurgie. Een ondergane transseksuele operatie kan een indicatie zijn voor een pruik, voor zover het hoofdhaar van de betrokkene niet in overeenstemming is met de vrouwelijke geslachtsrol. Door het gebruik van een pruik of haarstukje kan (gedeeltelijke) kaalheid goed worden corrigeert. Daarom bestaat alleen een indicatie voor een haartransplantatie wanneer in het individuele geval sprake is van medische contra-indicatie is voor het gebruik van een haarwerk. Uit de beschikbare informatie blijkt niet dat bij verzoekster sprake is van een medische contra-indicatie voor het gebruik van een haarwerk. Verzoekster kan daarom geen aanspraak maken op vergoeding van een haartransplantatie ten laste van de basisverzekering.

Er is geen sprake van rechtsongelijkheid omdat alle aanvragen voor haartransplantaties bij man-vrouw transgenders op deze manier worden getoetst en de aanspraak derhalve op dezelfde manier wordt beoordeeld. De indicatievoorwaarden voor de vergoeding van haartransplantaties bij man-vrouw transgenders kunnen niet vergeleken worden met de indicatievoorwaarden voor andere (medisch-specialistische) behandelingen voor transgenders aangezien het niet dezelfde behandeling betreft en er andere regels gelden.

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
30 juli 2020

Onze referentie
2020033646

Tot slot merkt het Zorginstituut nogmaals op dat het Zorginstituut niet bevoegd is om de doelmatigheid van de behandeling in het individuele geval te beoordelen.

Hoonachtend,

Hoofd afdeling Zorg

Zorginstituut Nederland

> Retouradres Postbus 320, 1110 AH Diemen

Aan de Geschillencommissie van
Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ)
T.a.v. de heer
Postbus 291
3700 AG ZEIST

2020023702

Datum 27 mei 2020
Betreft Advies als bedoeld in artikel 114 Zorgverzekeringswet

Zorginstituut Nederland
Zorg II

Willem Dudokhof 1
1112 ZA Diemen
Postbus 320
1110 AH Diemen
www.zorginstituutnederland.nl
info@zinl.nl

T +31 (0)20 797 85 55

Contactpersoon

Zaaknummer
2020020246

Onze referentie
2020023702

Uw referentie
201902364

Uw brief van
30 april 2020

Geachte voorzitter, commissie,

U hebt op 30 april 2020 aan Zorginstituut Nederland (het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoekster en verweerder hebben een geschil over de vergoeding van de kosten van een haartransplantatie.

Bij uw adviesaanvraag hebt u ons ook een kopie van het dossier gestuurd, maar een verslag van de hoorzitting ontbreekt nog. Het Zorginstituut brengt daarom een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

In artikel 4.5 van de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering is de aanspraak op medisch-specialistische zorg omschreven. Dit komt overeen met de Zvw.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoekster aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Dit betekent dat het Zorginstituut twee vragen beantwoordt. Namelijk, of de zorg in geschil onderdeel is van het basispakket en vervolgens of verzoekster op deze zorg is aangewezen. Dit laatste is een medische beoordeling. Het Zorginstituut baseert het advies op de beschikbare informatie in het toegezonden dossier.

Het advies van het Zorginstituut kan dus geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Situatie van verzoekster

Verzoekster is transgender en lijdt sinds haar zeventiende aan alopecia androgenetica. Op dit moment gebruikt verzoekster een haarwerk, maar dit neemt haar dysforie niet weg. Het UMCG genderteam waar verzoekster onder

behandeling is signaleert dat de transitie en welbevinden van verzoekster ernstige hinder ervaren vanwege het hoofdhaar. De behandelend psychiater van verzoekster verklaart dat de mogelijkheid bestaat dat depressieve klachten kunnen toenemen in de vorm van suïcidaal gedrag. Verzoekster heeft verweerder daarom gevraagd de kosten van een haartransplantatie te vergoeden.

Zorginstituut Nederland
Zorg II

Datum
27 mei 2020

Onze referentie
2020023702

Verweerder heeft het verzoek afgewezen. Verweerder voert hierbij aan dat er geen sprake is van doelmatige zorg en tevens benadrukt verweerder dat de psychische klachten die verzoekster ondervindt geen indicatie vormen bij de beoordeling of verzoekster in aanmerking komt voor de vergoeding van plastische chirurgie.

Juridisch kader

In verband met het cosmetische karakter van een haartransplantatie moet de indicatie getoetst worden aan de regelgeving voor plastische chirurgie. Bij plastische chirurgie en overige behandelingen van het uiterlijk gaat het voornamelijk om de aanwezigheid van aantoonbare lichamelijke functiestoornissen of verminking, zoals omschreven is in artikel 2.4, onder b, van het Besluit zorgverzekering (Bzv). Ernstige alopecia androgenetica bij een vrouw kan worden gezien als een verminking.

Verminking

Het begrip verminking in artikel 2.4, eerste lid, sub b, van het Bzv is bij de invoering in 2006 niet nader toegelicht. Het artikellid is nadien niet meer gewijzigd. De term is overgenomen uit de ziekenfondsperiode en vindt zijn oorsprong in 1991. In de Regeling zorgverzekering (Rzv) wordt het begrip verminking niet genoemd, maar in de toelichting bij het schrappen van de behandeling abdominoplastiek per 1 januari 2007 van de niet te verzekeren prestaties wordt toch op het begrip verminking ingegaan:

Van verminking is sprake in geval van een ernstige misvorming die direct in het oog springt. Met het begrip verminking wordt bedoeld op verworven aandoeningen zoals misvormingen door brandwonden, misvormingen aan de handen door rheumatoïde arthritis, misvormingen door verlammingen van de aangezichtsenuw, amputatie van ledematen of geamputeerde mammae.¹

In de Rechtspraak Zorgverzekeringen (RZA) wordt verminking nader gedefinieerd: Er is sprake van een verminking bij een ernstige verworven misvorming van een lichaamsdeel.²

Psychische klachten

Psychische klachten kunnen geen aanspraak geven op vergoeding. Vergoeding kan alleen plaatsvinden wanneer er sprake is van een 'lichamelijke functiestoornis'. Psychische klachten zijn daarmee uitgesloten door de wetgever als grond voor vergoeding vanuit de Zvw.

Beoordeling

De informatie in het dossier is medisch en juridisch beoordeeld.

---

¹ Staatscourant 30 oktober 2006, nr. 211

² Uitspraak Rechtbank Noord-Nederland, d.d. 08-11-2013; zaaknummer 419634 - CV EXPL 13-730

Indicatie

In eerdere adviezen met betrekking tot een haartransplantatie is over het begrip verminking geschreven: Een ernstige deformiteit, al of niet gepaard gaande met weefseldefecten, die direct in het oog springt en die in het normale dagelijkse verkeer niet is te camoufleren door bijvoorbeeld kleding. Het feit dat kaalheid in het dagelijks leven goed te camoufleren is met een haarstuk of pruik, benadrukt dat in de meeste gevallen geen sprake is van een verminking.³

Zorginstituut Nederland
Zorg II

Datum
27 mei 2020

Onze referentie
2020023702

In 1991 heeft het CVZ (nu Zorginstituut Nederland) in een verstrekkingengeschil uitgesproken dat een ondergane transseksuele operatie een indicatie is voor een pruik, voor zover het hoofdhaar van de betrokkene niet in overeenstemming is met de vrouwelijke geslachtsrol.⁴ Door het gebruik van een pruik of haarstukje kan (gedeeltelijke) kaalheid goed worden corrigeert. Alleen als er een medische contra-indicatie is voor het gebruik van een haarwerk kan er in het individuele geval een (vergoedings-/ doelmatigheids-) indicatie zijn voor een haartransplantatie.

Op basis van de beschikbare informatie in het dossier kan niet geconcludeerd worden dat sprake is van een medische contra-indicatie. Behandelend psychiaters geven aan dat bij verzoekster kans bestaat op psychische problematiek. Psychische klachten als gevolg van een lichamelijke afwijking kunnen echter niet aangemerkt worden als een lichamelijke functiestoornis of verminking in de zin van de regelgeving.

Doelmatigheid

Verweerder wijst de aanvraag voor de haartransplantatie af omdat de behandeling niet aangemerkt kan worden als doelmatige zorg. Gelet op de goedkopere alternatieven zoals een haarwerkje of een pruik. De verzekeringsindicatie voor haarwerk wordt niet ter discussie gesteld. Over de doelmatigheid kan het Zorginstituut in individuele gevallen geen advies geven. Het Zorginstituut merkt alleen op dat in het pakketadvies van 2007 is aangegeven dat haartransplantatie in het algemeen niet aangewezen is vanuit het oogpunt van doelmatige zorgverlening omdat (gedeeltelijke) kaalheid door middel van een pruik of haarstukje kan worden gecorrigeerd.⁵

Conclusie

Uit de beschikbare informatie in het dossier blijkt niet dat sprake is van een lichamelijke functiestoornis of een verminking vanwege alopecia. De kaalheid is in het dagelijks leven goed te camoufleren met een haarstuk of pruik. Daarnaast blijkt uit het dossier dat niet dat sprake is van een medische contra-indicatie voor het gebruik van een pruik of haarstukje. Verzoekster kan derhalve geen aanspraak maken op vergoeding van de haartransplantatie ten laste van de basisverzekering. Het Zorginstituut is niet bevoegd om de doelmatigheid van de behandeling in dit individuele geval te beoordelen.

³ Zie bijvoorbeeld zaak 2013135137 <https://www.kpzv.nl/document/f46a7ebe-96c5-41b4-9557-3d7c2b3896e0>

⁴ RZA 1991, 1164/ZFR14-08-1991.

⁵ CVZ, Het CVZ-toetsingskader geeft aan dat de specifieke zorg aan transseksuelen grotendeels een te verzekeren prestatie is, 27-03-2007. Te raadplegen via: <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/standpunten/2007/03/27/het-cvz-toetsingskader-geeft-aan-dat-de-specifieke-zorg-aan-transseksuelen-grotendeels-een-te-verzekeren-prestatie-is>

Het advies

Het Zorginstituut adviseert op basis van de beschikbare informatie in het dossier het volgende:

Een haartransplantatie maakt onderdeel uit van het basispakket. Verzoekster heeft echter geen indicatie voor een haartransplantatie. Het Zorginstituut is niet bevoegd om de doelmatigheid van de behandeling te beoordelen.

Hoogachtend,

Zorginstituut Nederland
Zorg II

Datum
27 mei 2020

Onze referentie
2020023702

HOOGA afdeling Zorg